



**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 289-86-22; 289-70-60, факс: 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, рахунок UA388201720343180001000078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

№ _____
На № _____ від _____

**Державна регуляторна служба
України**

Про погодження проекту Закону України
„Про внесення змін до деяких законів
України щодо створення сприятливих
умов для працевлаштування осіб з
інвалідністю”

З метою створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю Міністерством соціальної політики України ініційовано комплексні зміни до деяких законів України.

Просимо розглянути проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю” та погодити його в установленому порядку.

Враховуючи вимоги Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” відповідні інформаційні матеріали розміщено на сайті Мінсоцполітики.

Довідково інформуємо, що листом Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні від 04.11.2020 № 20-2-593 зазначений законопроект погоджено без зауважень (копія додається).

Додаток: проект Закону на: 7 арк.
аналіз впливу регуляторного акта на 6 арк.
пояснювальна записка та проноз впливу до неї на: 4 арк.
порівняльна таблиця на: 18 арк.
інше на 5 арк.

Заступник Міністра

Віталій МУЗИЧЕНКО

Пилипенко Роман
284-38-98, 096-455-57-14



АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА
до проекту Закону України „Про внесення змін до
деяких законів України щодо створення сприятливих умов для
працевлаштування осіб з інвалідністю”

I. Визначення проблеми

Встановлена в Україні чинним законодавством система соціального захисту осіб з інвалідністю в частині реалізації їхніх прав на працю регулюється нормами Закону України „Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні” (далі – Закон) та становить:

обов’язковий для виконання усіма підприємствами, установами, організаціями, у тому числі бюджетної сфери (далі – роботодавці) норматив для працевлаштування осіб з інвалідністю (4% для роботодавців з кількістю працюючих понад 25 осіб, одне робоче місце для роботодавців з кількістю працюючих від 8 до 25 осіб);

у разі невиконання такого нормативу – роботодавці (окрім тих, що належать до бюджетної сфери, зокрема державні органи влади, комунальні та інші неприбуткові установи) щорічно сплачують територіальним відділенням Фонду соціального захисту інвалідів (далі – Фонд) адміністративно-господарські санкції в розмірі середньорічної заробітної плати за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування особи з інвалідністю і не зайняте нею (далі – АГС). При цьому слід зазначити, що кошти, які надходять до Державного бюджету України в результаті сплати АГС, використовуються на потреби працевлаштування, освіти, професійної підготовки осіб з інвалідністю тощо).

Вищенаведена система, яка передбачає законодавче визначення нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю та сплату роботодавцями АГС до Фонду у разі його невиконання, запозичена із законодавства держав-членів Європейського Союзу, зокрема Франції, Німеччини, Польщі, де вона відома під назвою *quota-levy system* (система квотувань-відрахувань).

Така система відповідає міжнародним зобов’язанням в сфері соціального захисту осіб з інвалідністю, які Україна взяла на себе, ратифікувавши Європейську соціальну хартію, Конвенцію МОП про професійну реабілітацію та зайнятість осіб з інвалідністю № 159, Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю.

Разом з тим, сьогодні така система в окремих випадках не працює через судову практику, яка фактично звільняє роботодавців, які не виконали встановленого законом нормативу для працевлаштування осіб з інвалідністю, від сплати АГС, а також через неможливість їх сплати роботодавцями бюджетної сфери через властивості такого виду санкцій, що передбачені нормами Господарського кодексу України, що створює по відношенню до роботодавців приватної форми власності нерівні умови.

Тобто роботодавці усіх форм власності зобов’язані виконувати встановлену квоту, але відповідальність несуть лише роботодавці приватної форми власності (малого, середнього та великого бізнесу). Встановлений підхід також є дискримінаційним по відношенню осіб з інвалідністю, які мають право і можливості працювати в бюджетній сфері, зокрема на посадах державної служби.

Протягом останніх трьох років має місце тенденція збільшення кількості судових рішень за результатами розгляду справ, що виникають із правовідносин за статтями 19, 20 Закону, прийнятих на користь роботодавців.

У 2017 році кількість судових рішень на користь роботодавців становила 43,6 %, у 2018 році – 53,5%, у 2019 році – майже 60 відсотків. Слід наголосити, що роботодавці з чисельністю найманих працівників від 8 до 25 осіб облікового складу становлять більшість серед роботодавців, що подають позови до суду та мають рішення на свою користь (у 2017 році – 186, у 2018 році – 220, у 2019 році – 300).

Нажаль, суди відносно різних роботодавців, в переважній більшості, приймають однакові рішення, якими відмовляють у задоволенні позовних вимог територіальних відділень Фонду.

Таким чином, сума сплачених АГС до Фонду за рішеннями судів щороку зменшується. У 2017 році вона становила 28,5 млн. грн, у 2018 році – 22,6 млн. грн, у 2019 році – 10,6 млн. гривень. При цьому, сплачені до Фонду кошти у вигляді АГС використовуються відповідно до статті 20 Закону на потреби осіб з інвалідністю, у першу чергу на заходи щодо їх зайнятості.

Станом на 01.01.2020 року у відділеннях Фонду зареєстровано 112 842 роботодавця, у тому числі 27 605 належать до бюджетної сфери (24%), з них дотримувалися встановленого нормативу 78 491 роботодавець, зокрема 15 733 належать до бюджетної сфери (20 %).

Кількість фактично працевлаштованих осіб з інвалідністю у роботодавців складає 405 153 особи, у тому числі в бюджетних установах працевлаштовано 139 363 особи з інвалідністю, що складає 34,4 відсотка.

Таким чином, чинне законодавство потребує термінового та комплексного осучаснення з метою врегулювання вищевказаних проблемних питань стосовно працевлаштування осіб з інвалідністю.

Основні групи (підгрупи), на які проблеми справляють вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	×	
Держава	×	
Суб'єкти господарювання, у тому числі суб'єкти малого підприємництва	×	

Проблемні питання, які пропонується врегулювати в результаті прийняття регуляторного акта, не можуть бути розв'язані за допомогою ринкових механізмів. Альтернативного регуляторного нормативно-правового акта для вирішення порушеного питання немає.

II. Цілі державного регулювання

Ціллю розроблення запропонованого регуляторного акта є підвищення рівня зайнятості осіб з інвалідністю шляхом створення сприятливих умов для їхнього працевлаштування, що полягають у забезпеченні балансу інтересів осіб з інвалідністю, роботодавців та держави.

III. Визначення та оцінка прийнятних альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1:	Прийняття регуляторного акта дасть можливість створити сприятливі

Прийняття проекту акта	умови для працевлаштування з урахуванням інтересів осіб з інвалідністю, роботодавців і держави, зокрема передбачається впровадити: - альтернативний варіант виконання встановленого чинним законодавством нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю; - диференційований підхід щодо працевлаштування осіб з важкою формою інвалідності; - поняття «цільові фінансові санкції» замість «адміністративно-господарські санкції», що створює рівні умови для усіх роботодавців в частині несення відповідальності за порушення законодавства у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю.
Альтернатива 2: Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін є недоцільним, оскільки діючі норми законодавства не сприяють покращенню ситуації із працевлаштування осіб з інвалідністю, зокрема у зв'язку з відсутністю реальних стимулюючих механізмів. Проблема залишиться невирішеною.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1: Прийняття проекту акта	Запропонований варіант є необхідним і достатнім для вирішення проблемних питань, оскільки створюються умови для підвищення рівня зайнятості осіб з інвалідністю.	У разі забезпечення виконання роботодавцями встановленої квоти робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, вони не несуть ніяких зобов'язань щодо витрат.
Альтернатива 2: Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Вигоди відсутні, оскільки проблема залишиться не вирішеною.	Альтернатива є неприйнятною, оскільки не забезпечує досягнення поставленої мети.

Оцінка впливу на сферу інтересів роботодавців, на яких поширюється встановлений чинним законодавством норматив робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю

Показник	Великі	Середні	Малі	Разом
Кількість роботодавців, що підпадають під дію регулювання, одиниць*	7 030	21 364	84 448	112 842
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	6,2 %	19,0 %	74,8 %	100 %

*Дані надані Фондом соціального захисту інвалідів, якому подається щорічна звітна інформація від роботодавців, на яких працюють 8 і більше штатних працівників облікового складу.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1:	Запропонований варіант є	У разі забезпечення виконання

Прийняття проекту акта	необхідним і достатнім для вирішення проблемних питань, оскільки створюються умови для підвищення рівня зайнятості осіб з інвалідністю.	роботодавцями встановленої квоти робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, вони не несуть ніяких зобов'язань щодо витрат.
Альтернатива 2: Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Вигоди відсутні, оскільки проблеми залишаються не вирішеними.	Витрати у вигляді сплати адміністративно-господарських санкцій здійснюються відповідно до чинної статті 20 Закону.

Порівняльний аналіз вирішення проблемних питань шляхом прийняття регуляторного акта

Існуюча проблема	Вирішення проблемного питання
У статті 18 Закону має місце норма, завдяки чому суди стають на сторону роботодавця, що не забезпечує дотримання вимог щодо виконання квоти.	Законопроектом пропонується розширити шляхи щодо можливостей реалізації прав осіб з інвалідністю на працю.
У Законі відсутні реальні стимулюючі механізми для роботодавців, які мають бути зацікавлені у працевлаштуванні осіб з інвалідністю	Законопроектом передбачено впровадження реальних стимулюючих механізмів для роботодавців, що будуть (як доведено на практиці зарубіжних країн) зацікавлені в працевлаштуванні осіб з інвалідністю.
У статті 20 Закону передбачено сплату роботодавцями АГС у разі невиконання встановленої квоти. Враховуючи властивості такого виду санкцій, що передбачені нормами Господарського кодексу України, роботодавці отримують рішення судів на свою користь, що дозволяє їм не виконувати встановлений норматив та не сплачувати у разі його невиконання сум АГС, а також дає можливість бюджетним установам ухилятися від виконання статей 19, 20 Закону.	Законопроектом пропонується впровадити поняття «цільові фінансові санкції» замість «адміністративно-господарські санкції», що створює рівні умови для усіх роботодавців в частині несення відповідальності за порушення законодавства у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю, а також унеможливить отримання судових рішень на користь недобросовісних роботодавців.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1: Прийняття проекту акта	4	Прийняття законодавчого акта призведе до покращення ситуації щодо працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі в установах та закладах бюджетної сфери.
Альтернатива 2: Залишення існуючої	1	У разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін, проблема продовжуватиме

на даний момент ситуації без змін		існувати, що не забезпечить досягнення поставленої мети.	
Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1: Прийняття проекту акта	Запропонований варіант є необхідним і достатнім для вирішення проблемних питань, оскільки створюються умови для підвищення рівня зайнятості осіб з інвалідністю.	У разі забезпечення виконання роботодавцями встановленої квоти робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, вони не несуть ніяких зобов'язань щодо витрат.	Вирішує проблему.
Альтернатива 2: Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Відсутні.	Додаткові матеріальні витрати на реалізацію положень акта не передбачені.	Не вирішує проблему.

Негативних результатів від прийняття регуляторного акта не очікується.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Прийняття регуляторного акта дасть можливість створити сприятливі умови для працевлаштування осіб з інвалідністю з урахуванням їх інтересів, інтересів роботодавців і держави, зокрема передбачається впровадити:

альтернативний варіант виконання встановленого чинним законодавством нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю;

диференційований підхід щодо працевлаштування осіб з важкою формою інвалідності;

поняття «цільові фінансові санкції» замість «адміністративно-господарські санкції», що створює рівні умови для усіх роботодавців в частині несення відповідальності за порушення законодавства у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Додаткових бюджетних витрат не передбачається.

М-Тест не проводився.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акту
Регуляторний акт приймається на невизначений строк.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акту
Кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю відображатиметься у встановленій законодавством формі звітності.

Обсяг надходжень коштів за невиконання роботодавцями встановленої квоти робочих місць до спеціального фонду державного бюджету щороку передбачається у Законі України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Кількість роботодавців, на яких поширюватиметься дія акта – 112 842 одиниці.

Рівень поінформованості роботодавців – високий.

Розмір коштів і часу залишаються незмінними.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акту

Для оцінки результативності впливу регуляторного акта буде проводитись базове, повторне відстеження та періодичні відстеження.

Базове відстеження результативності дії регуляторного акта здійснюється через рік після набрання ним чинності шляхом аналізу статистичної звітності.

Повторне відстеження результативності акта планується здійснити через рік після набрання чинності, за яким відбуватиметься порівняння показників базового та повторного відстеження.

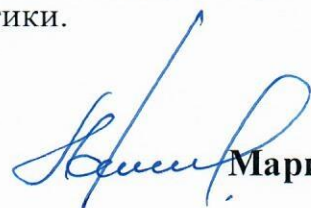
У результаті виявлення не врегульованих та проблемних питань шляхом аналізу показників дії цього акта такі питання будуть урегульовані шляхом внесення відповідних змін.

Періодичні відстеження будуть здійснюватись раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження.

Метод відстеження результативності – статистичний.

Аналіз регуляторного впливу підготовлено Директоратом соціального захисту прав осіб з інвалідністю Мінсоцполітики.

Міністр соціальної політики України

 Марина ЛАЗЕБНА

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України „Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні” (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 45, ст. 406, із наступними змінами):

1) статті 17–20 викласти в такій редакції:

„Стаття 17. З метою реалізації особами з інвалідністю права на працю держава створює умови для їхнього працевлаштування з урахуванням індивідуальних програм реабілітації.

Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці можуть за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів або за рішенням місцевої ради за рахунок власних коштів у разі потреби створювати робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю, здійснюючи для цього заходи із розумного пристосування.

Відмова в укладенні трудового договору або в просуванні по службі, звільнення за ініціативою адміністрації, переведення особи з інвалідністю на іншу роботу без її згоди за ознакою інвалідності не допускається, за винятком випадків, коли за висновком медико-соціальної експертизи стан її здоров'я перешкоджає виконанню професійних обов'язків, загрожує здоров'ю і безпеці праці інших осіб або продовження трудової діяльності чи зміна її характеру та обсягу загрожує здоров'ю особи з інвалідністю.

Стаття 18. Забезпечення реалізації прав осіб з інвалідністю на працевлаштування та оплачувану роботу, в тому числі з умовою виконання роботи вдома, може здійснюватися шляхом їх безпосереднього звернення до підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців або до центрів зайнятості.

Підбір робочого місця для особи з інвалідністю проводиться переважно на (в) підприємстві, установі та організації, у фізичної особи – підприємця, де працювала особа до настання інвалідності, з урахуванням індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, її побажань, а також наявних у неї професійних знань і навичок.



Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці зобов'язані виділяти та створювати робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі спеціальні робочі місця, створювати для них належні умови праці з урахуванням індивідуальних програм реабілітації і забезпечувати інші соціально-економічні гарантії, передбачені законодавством, надавати центрам зайнятості інформацію, необхідну для організації працевлаштування осіб з інвалідністю.

Особам з інвалідністю, які не мають змоги працювати на (в) підприємствах, установах та організаціях, у фізичних осіб – підприємців, центри зайнятості сприяють у працевлаштуванні з умовою виконання роботи вдома.

Особи з інвалідністю можуть залучатися до оплачуваних громадських робіт за їхньою згодою.

Стаття 18¹. Особа з інвалідністю, яка не досягла пенсійного віку, не працює, але бажає працювати, має право бути зареєстрованою в центрі зайнятості як безробітна.

Рішення про визнання особи з інвалідністю безробітною і взяття її на облік для працевлаштування приймається центром зайнятості за місцем проживання особи з інвалідністю на підставі поданих нею рекомендації МСЕК та інших передбачених законодавством документів.

Центр зайнятості проводить пошук підходящої роботи відповідно до рекомендацій МСЕК, наявних в особи з інвалідністю знань і кваліфікації та з урахуванням її побажань.

З метою підвищення ефективності заходів щодо працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі пошуку вакансій, створення умов для забезпечення супроводу осіб з інвалідністю при працевлаштуванні та на робочому місці, центри зайнятості співпрацюють з відділеннями Фонду соціального захисту інвалідів, реабілітаційними установами, громадськими організаціями осіб з інвалідністю, представницькими органами організацій роботодавців і їхніх об'єднань.

Стаття 19. Для підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців установлюється норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі чотирьох відсотків середньооблікової кількості штатних працівників облікового складу за рік, а при загальній кількості працівників від 8 до 25 осіб такий норматив становить одне робоче місце.

Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці самостійно розраховують кількість робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю відповідно до нормативу, встановленого частиною першою цієї статті, і забезпечують працевлаштування осіб з інвалідністю. При розрахунках кількість робочих місць округлюється до цілого значення.

Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці самостійно проводять працевлаштування осіб з інвалідністю у рахунок зазначеного нормативу робочих місць.



У межах зазначеного нормативу робочих місць може проводитись працевлаштування осіб з інвалідністю внаслідок психічних порушень (відповідно до Закону України „Про психіатричну допомогу”).

Виконанням нормативу робочих місць вважається працевлаштування підприємством, установою та організацією, фізичною особою – підприємцем відповідної кількості осіб з інвалідністю, для яких це місце роботи є основним.

До виконання підприємствами, установами та організаціями, фізичними особами – підприємцями нормативу робочих місць, визначеного згідно із частиною першою цієї статті, зараховується визначена кількість осіб з інвалідністю, які забезпечені роботою на підприємствах, в організаціях громадських організацій осіб з інвалідністю шляхом укладення договорів (контрактів) на виробництво (закупівлю) товарів, виконання робіт і надання (закупівлю) послуг, що виготовляються (надаються) безпосередньо особами з інвалідністю.

До виконання підприємствами, установами та організаціями, фізичними особами – підприємцями нормативу робочих місць, визначеного згідно із частиною першою цієї статті, зараховується забезпечення роботою осіб з інвалідністю I групи та осіб з інвалідністю II групи з порушенням зору, з інтелектуальними та психічними порушеннями, які працюють не менше ніж 20 годин на тиждень за основним місцем роботи на (в) таких підприємствах, установах та організаціях, у таких фізичних осіб – підприємців, як одна працююча особа з інвалідністю за двох штатних працівників.

Порядок реєстрації підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців у відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів, подання ними звітів про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю, зарахування кількості робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю до виконання зазначеного нормативу робочих місць, здійснення контролю за виконанням підприємствами, установами та організаціями, фізичними особами – підприємцями зазначеного нормативу робочих місць визначається Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, з метою контролю за виконанням нормативу робочих місць, передбаченого частиною першою цієї статті, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, здійснює перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців щодо їх реєстрації у відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів, подання ними звітів про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю, виконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі шляхом його зарахування, сплати ними цільових фінансових санкцій за невиконання зазначеного нормативу робочих місць.

Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці, в яких за основним місцем роботи працює 8 і більше осіб, зобов'язані реєструватися у відповідних відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів за своїм місцезнаходженням і щороку подавати цим відділенням звіт про зайнятість та

працевлаштування осіб з інвалідністю.

За неподання до відділень Фонду соціального захисту інвалідів звітів про зайнятість і працевлаштування осіб з інвалідністю та незабезпечення реєстрації у відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів керівники підприємств, установ та організацій, фізичні особи – підприємці несуть відповідальність у встановленому законом порядку.

Норматив робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, порядок його встановлення визначаються виключно цим Законом. Якщо іншими законами встановлюються нормативи робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, або порядок їх встановлення, відмінні від визначених у цьому Законі, застосовуються положення цього Закону.

Стаття 20. Підприємства, установи та організації, фізичні особи – підприємці, у яких середньооблікова кількість працюючих осіб з інвалідністю є меншою від установленої нормативом, передбаченим статтею 19 цього Закону, зобов'язані щороку сплачувати відповідним відділенням Фонду соціального захисту інвалідів цільові фінансові санкції. Цільові фінансові санкції – це обов'язковий платіж, сума якого визначається в розмірі середньої річної заробітної плати на (в) підприємстві, установі та організації, у фізичної особи – підприємця за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування особи з інвалідністю і не зайняте особою з інвалідністю. Для підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців із кількістю працівників від 8 до 15 осіб розмір цільових фінансових санкцій за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування особи з інвалідністю і не зайняте особою з інвалідністю, визначається в розмірі половини середньої річної заробітної плати на (в) підприємстві, установі та організації, у фізичної особи – підприємця.

Цільові фінансові санкції сплачуються до 15 квітня року, наступного за роком, у якому відбулося порушення нормативу робочих місць, встановленого частиною першою статті 19 цього Закону. У разі несплати цільових фінансових санкцій у визначений строк їх сума сплачуються у подвійному розмірі.

У разі несплати цільових фінансових санкцій чи неможливості їх сплати за рішенням суду їх стягнення в примусовому порядку може бути звернено на майно підприємства, установи та організації, фізичної особи – підприємця в порядку, передбаченому законом.

Суми цільових фінансових санкцій використовуються Фондом соціального захисту інвалідів для:

фінансування цим Фондом заходів, які здійснюються центральними органами виконавчої влади та підпорядкованими їм установами, у тому числі спеціалізованими, і підприємствами, організаціями громадських організацій осіб з інвалідністю, щодо соціальної, трудової, фізкультурно-спортивної (за поданням Національного комітету спорту інвалідів України) та професійної реабілітації осіб з інвалідністю;

надання підприємствам, установам та організаціям, фізичним особам – підприємцям цільової позики (на поворотній основі з терміном



повернення до трьох років) на створення робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю, у межах коштів, передбачених на зазначені потреби у відповідному році;

фінансування витрат на професійне навчання осіб з інвалідністю;

надання фінансової допомоги на здійснення заходів соціальної, трудової, фізкультурно-спортивної (за поданням Національного комітету спорту інвалідів України) та професійної реабілітації осіб з інвалідністю (відновлення працездатності шляхом забезпечення особи з інвалідністю технічними реабілітаційними засобами; створення умов для занять фізичною культурою і спортом; оплата навчання та перекваліфікації; створення на робочому місці особи з інвалідністю належних санітарно-гігієнічних, виробничих і технічних умов згідно з індивідуальною програмою реабілітації особи з інвалідністю; випуск для осіб з інвалідністю спеціальної літератури та аудіозаписів для професійної підготовки), працевлаштування осіб з інвалідністю шляхом створення робочих місць, у тому числі спеціальних робочих місць, оснащення робочих місць осіб з інвалідністю I групи підгрупи А з числа науково-педагогічних та педагогічних працівників, а також надання фінансової допомоги на технічне оснащення робочих місць для працевлаштування на них осіб з інвалідністю та на технічне переоснащення виробництва підприємств, організацій громадських організацій осіб з інвалідністю з метою створення додаткових робочих місць і працевлаштування на них осіб з інвалідністю. Фінансова допомога на технічне оснащення робочих місць та технічне переоснащення виробництва підприємств, організацій громадських організацій осіб з інвалідністю надається лише за наявності рішення центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення;

надання підприємствам, установам та організаціям, фізичним особам – підприємцям дотацій на створення робочих місць, у тому числі спеціальних робочих місць, для працевлаштування осіб з інвалідністю, зареєстрованих у державній службі зайнятості як безробітні або такі, що шукають роботу;

фінансування визначених статтями 24¹, 26 та частиною другою статті 27 Закону України „Про зайнятість населення” заходів сприяння зайнятості осіб з інвалідністю;

на функціонування державних реабілітаційних установ для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У разі нецільового використання фінансової допомоги, цільової позики або їх частин підприємствами, установами та організаціями, фізичними особами – підприємцями або створення ними робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у меншій кількості, ніж передбачено умовами договору про надання позики чи фінансової допомоги, відповідна сума цих коштів, проіндексована з урахуванням рівня інфляції, підлягає поверненню



до державного бюджету на підставі відповідного рішення Фонду соціального захисту інвалідів.

Порядок сплати цільових фінансових санкцій за невиконання нормативу робочих місць, встановленого частиною першою статті 19 цього Закону, до відділень Фонду соціального захисту інвалідів, їх акумуляції, обліку та контролю за їх використанням, а також порядок та перелік напрямів використання цих коштів визначається Кабінетом Міністрів України.

Спори, що виникають із правовідносин, визначених статтями 19 і 20 цього Закону, вирішуються Фондом соціального захисту інвалідів або в судовому порядку.

Фонд соціального захисту інвалідів, його відділення мають право захищати свої права та законні інтереси, у тому числі в суді.”;

2) у тексті Закону слова „фізична особа, яка використовує найману працю,” в усіх відмінках і числах замінити словами „фізична особа – підприємець” у відповідному відмінку і числі.

2. У частині першій статті 17 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., №№ 2–3, ст. 11; 2014 р., №№ 20–21, ст. 712, № 22, ст. 816; 2017 р., № 2, ст. 25; № 82, ст. 2503; 2020 р., № 28, ст. 188):

1) абзац перший після слів „законодавства про працю” доповнити словами „, у тому числі невиконання встановленого законодавством нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю,”;

2) доповнити абзацом четвертим такого змісту:

„Інформація з Державного реєстру може надаватися центральним органам виконавчої влади та державним підприємствам і установам, що належать до сфери їх управління, з метою здійснення контролю за виконанням роботодавцями встановленого законодавством нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування осіб з інвалідністю.”.

3. У статті 4 Закону України „Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні” (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 32, ст. 412; 2014 р., № 44, ст. 1162):

1) в абзаці шостому частини першої слова „, у тому числі застосування роботодавцем принципу розумного пристосування” виключити;

2) доповнити частиною другою такого змісту:

„2. У кожній зі сфер суспільних відносин, на які поширюється дія цього Закону, мають вживатися усі належні заходи для забезпечення універсального дизайну, а там, де універсальний дизайн забезпечити неможливо, – розумне пристосування в розумінні, визначеному Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю.”.



4. У Законі України „Про державну службу” (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43; 2019 р., № 76, ст. 2634, 2020 р., № 26, ст. 954, 2020 р., № 55, ст. 1698):

1) частину третю статті 13 доповнити пунктом 19 такого змісту:

„19) затверджує методiku забезпечення участі у конкурсі на зайняття посад державної служби осіб з інвалідністю, у тому числі шляхом застосування розумного пристосування, в якій визначаються види розумного пристосування та способи їх застосування;”;

2) частину другу статті 22 доповнити абзацом третім такого змісту:

„Для осіб з інвалідністю, які бажають взяти участь у конкурсі на зайняття посад державної служби, може проводитися спеціальний конкурс у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їхніх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**


21.10.2020
Є. Котсак
в.о. Міністра



ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України „Про внесення змін до
деяких законів України щодо створення сприятливих умов для
працевлаштування осіб з інвалідністю”

1. Резюме

Проект акта розроблено з метою створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю.

2. Проблема, яка потребує розв’язання

Проектом акта передбачається врегулювання проблемних питань щодо забезпечення реалізації прав осіб з інвалідністю на працю, зокрема в частині вдосконалення системи квотування робочих місць для працевлаштування таких осіб, у тому числі в бюджетній сфері, впровадження стимулюючих механізмів для роботодавців, що мають бути зацікавлені у створенні робочих місць для цієї категорії громадян.

3. Суть проекту акта

Діючі норми Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», як доведено на практиці, є малоефективними, зокрема в частині відсутності мотивації роботодавців працевлаштовувати осіб з інвалідністю.

Досвід успішних країн, в яких діє система квотування робочих місць для працевлаштування вказаних осіб, доводить, що головним чинником має бути в першу чергу стимулюючий підхід для роботодавців.

У зв’язку з цим підготовлені Мінсоцполітики законодавчі ініціативи спрямовані на впровадження реальних стимулюючих механізмів, зокрема в частині визначення альтернативного способу виконання встановленого нормативу з працевлаштування осіб з інвалідністю.

Також, суттю проекту акта є справедливий підхід щодо відповідальності за невиконання встановленої квоти, особливо це стосується бюджетних установ та державних органів, на яких норма щодо сплати адміністративно-господарських санкцій відповідно до Господарського кодексу України не може поширюватися.

Тому пропонується змінити поняття «адміністративно-господарські санкції» на «цільові фінансові санкції», що створює рівні умови для усіх роботодавців в частині несення відповідальності за порушення законодавства у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю.

Проектом акта пропонується осучаснити норми чинного Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», створивши сприятливі умови, що враховуватимуть інтереси як осіб з інвалідністю, так і роботодавців. Саме дотримання балансу інтересів заінтересованих сторін може дати позитивний ефект із збільшення рівня працевлаштування осіб з інвалідністю.

Крім того, проектом акта пропонується передбачити окремі положення у законах України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» та «Про державну службу» з метою комплексного врегулювання питань, що пов'язані між собою у зв'язку із запропонованими інноваціями.

4. Вплив на бюджет

Прийняття акта не потребуватиме додаткових фінансових видатків з державного чи місцевого бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта впливатиме на ключові інтереси осіб з інвалідністю та роботодавців.

Прогноз впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

Проект акта стосується питань соціально-трудової сфери та прав осіб з інвалідністю та потребує погодження з уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, всеукраїнської громадської організації осіб з інвалідністю.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує проведення консультацій з уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

6. Прогноз впливу

Реалізація акта матиме вплив на забезпечення захисту прав та інтересів громадян з числа осіб з інвалідністю, ринок праці, рівень зайнятості осіб з інвалідністю.

Реалізація акта не матиме вплив на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує погодження з Міністерством фінансів, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства,

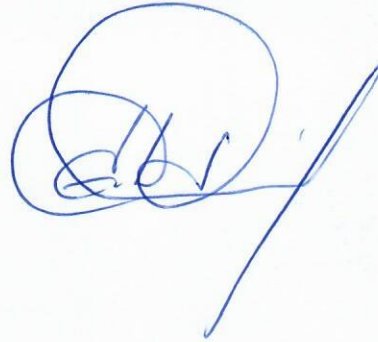
Національним агенством з питань державної служби, Державною регуляторною службою, Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядовим Уповноваженим з прав людей з інвалідністю, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

8. Підстава розроблення проекту акта

Проект акта розроблено Мінсоцполітики за власною ініціативою.

Перший заступник Міністра

21 жовтня 2020 р.



Євген КОТИК

ПРОГНОЗ ВПЛИВУ
реалізації Закону України
„Про внесення змін до деяких законів України
щодо створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю”

1. Суть проекту акта

Проектом акта передбачено створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю.

2. Вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Особи з інвалідністю	Підвищення рівня працевлаштування осіб з інвалідністю	Позитивний	Позитивний	Впровадження стимулюючих механізмів для роботодавців, які мають бути зацікавлені у працевлаштуванні осіб з інвалідністю
Роботодавці, зокрема, які належать до державного та комунального сектору	Зацікавленість роботодавців працевлаштовувати осіб з інвалідністю	Позитивний	Позитивний	Забезпечення рівних умов для роботодавців (незалежно від форми власності) в частині зобов'язань із виконання встановленого законодавством нормативу робочих місць та сплати, у разі його невиконання, цільових фінансових санкцій